

Hornický spolek Stříbro 28. 10. 2017 představí v prostorách Městského muzea ve Stříbře pozvaným hornickým kamarádům z Čech, Slovenska, Polska a Německa kolekci pečetí a razítek hornických cechů, úradů a organizací od 17. století po dnešek, při oslavě 15. výročí vzniku spolku ve Stříbře. Pro zájemce bude následně od 1. 11. 2017 volně přístupná k nahlédnutí. Touto tematikou se již dlouhodobě zabývá člen spolku Karel Neuberger, který odbornou výstavu připravil.

O cechovních hornických a hutnických pečetích a razítkách

Život cechů a sdružování jednotlivých řemeslníků do společenstev započal ve 14. století (Kutná Hora) jako ochrana proti konkurenci z jiných měst, uplatnění se na trhu a jako ochrana svých práv. Cechy velmi výrazně ovlivňovaly život ve městech a městečkách, kde byla do výrobního procesu zapojena většina obyvatel a tento stav se udržel až do 19. století, kdy nastupuje průmyslová revoluce. Každé společenství potřebuje ke svému bytí určitý řád a pravidla, která se začala uplatňovat nejdříve v Praze, a dále se šířily po celé zemi. Vedle cechmistrů a mistrů měl každý cech i tovaryše. Nedodržování cechovních artikulí se velmi tvrdě trestalo pokutou do cechovní pokladny, ale i jiným trestem (Kutná Hora), tělesným.

Pečeť je znak nebo nápis otištěný tvrdým pečetidlem v nějaké plastické hmotě či barvě, která je schopná uchovávat toto znamení. Na pečetě se uplatňuje jako symbol výrobní nástroj (želízko a mlátek), polepšením cechu se rozšiřuje o symbol postavy horníka, nebo o symbol horního města nebo rokem, kdy pečeť vznikla, anebo byl ustanoven cech. Celé nápisové pečetě se uplatňují až od začátku 19. století, kdy jsou na deskách typářů vyryta jména, monogram cechmistrů nebo cechu a letopočet vzniku cechu. K pečetění se nejčastěji používal pečetní vosk. Pečeť pak jednoznačně určuje konkrétní osobu, která vtiskla toto znamení. Pečeť dosvědčovala vlastnictví toho, kdo pečetil. Byla prostředkem kontroly. Pečeť byla zárukou neporušenosti dopisu nebo nějakého předmětu. Od 13. století se pečetě staly kritériem pravosti listin. Nejprve byly zaváděny v královských kancelářích a církevních institucích. Později pečetě používala šlechta a města. Rychtáři a konšelé začali používat pečetě na konci 18. století. V průběhu 17. století se pečetění stalo běžným administrativním úkonem. Posléze se již používala pečeť jen spolu s podpisem. Pečeť či razítko samo o sobě již listinu nelegalizovaly.

Razítka se začala používat až po roce 1850. Zpočátku byla kovová, od konce 19. století se začala používat gumová razítka. Tvarem a obsahem se razítka

shodují s pečetěmi. Právní sílu mají kulatá razítka. Někde se však používají osobní pečeti dodnes.

Hornický spolek Stříbro Vám předkládá ke zhlédnutí pečeti a razítka od 18. století až do 60. let 20. století. Jedná se hlavně o pečeti a razítka stříbrských těžarstev a státní báňské správy (Horní úřad, Horní hejtmanství, Horní komisariát, Revírní báňský úřad, Báňské hejtmanství, Ministerstvo) v různých verzích. Pevně věřím, že Vás tato tematika zaujme. Již vyšlo několik publikací, které se tematicky zabývají úřednickými a řemeslnickými pečetěmi, ale nikde jsem neobjevil jedinou pečeť nebo razítko hornického cechu. Proto jsem se rozhodl díky návštěvám v archívech, Vám některé z nich představit (především co je nám nejbližší a to stříbrský rudní revír). Hornický spolek získal od Nadace Landek Ostrava finanční podporu z grantu pro rok 2017.

Karel Neuberger, MBA